

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Durf te meten: Hoe evalueren we het bedrijvenbeleid?

Henry van der Wiel

DG Bedrijfsleven en Innovatie

Opzet presentatie

- › Aanleiding
- › Hoofdlijnen geïntegreerde aanpak EZK/B&I
- › Resultaten: balans na 5 jaar
- › Uitdagingen en vervolgstappen
- › Randvoorwaarden & dilemma's
- › Slotopmerkingen

Aanleiding: druk van buiten

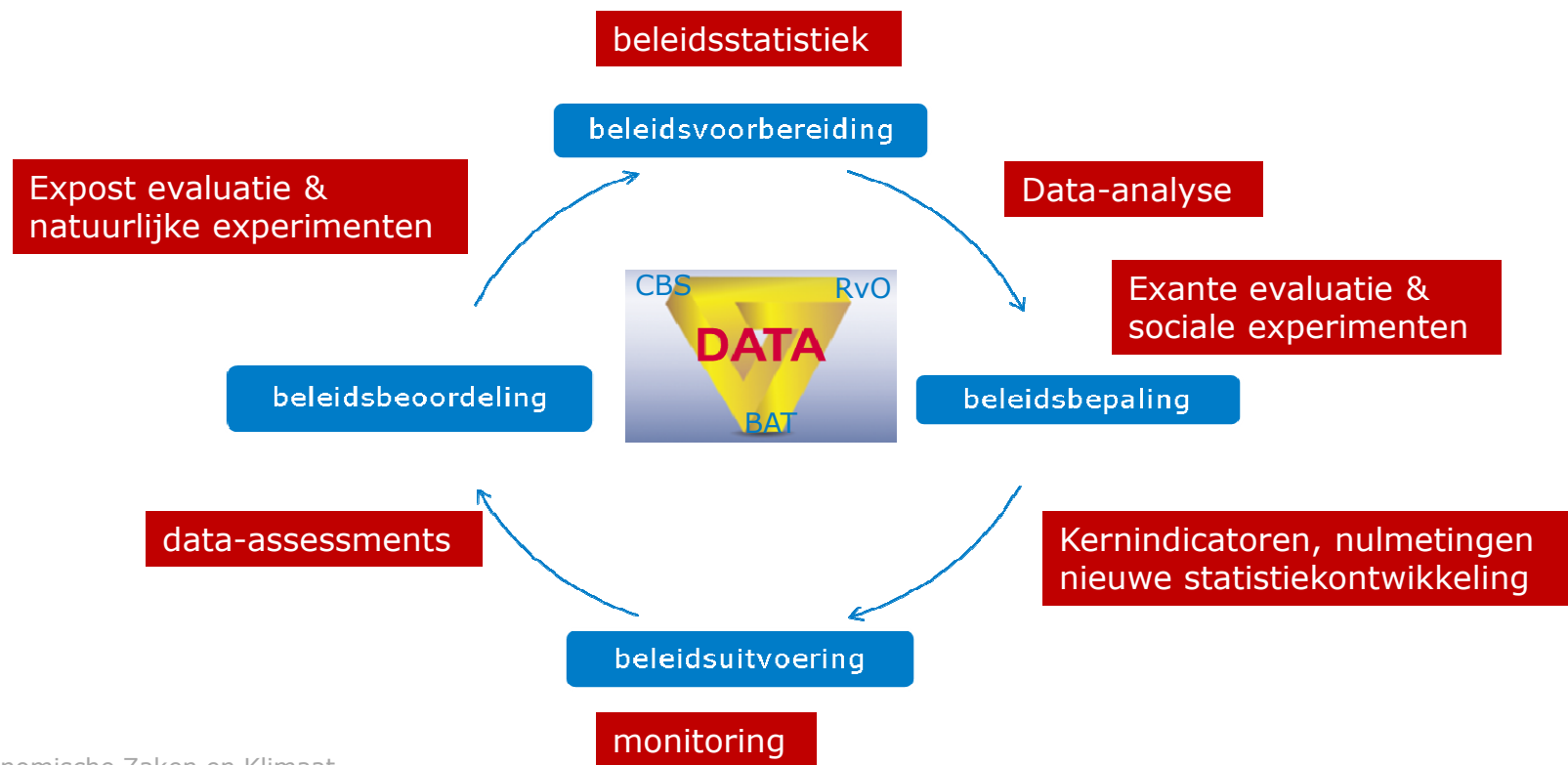
- > Politieke en externe druk rond 2010: roep om verantwoording effecten beleid
 - Rekenkamer: Doeltreffendheid en -matigheid innovatiebeleid niet vast te stellen;
 - CPB: Effect innovatiebeleid op Nederlandse economie onbekend;
 - Tweede Kamer: Motie Koppejan (2011)=> meer transparantie bewerkstelligen waar innovatiegelden naar toegaan, wie innovatiegelden ontvangt, wat zij er mee doen en welke resultaten daarmee zijn bereikt.

- > Financiële situatie ook prikkel tot maken van efficiënter beleid

- > Rapport 'Durf te meten' (2012) van commissie Theeuwes
 - Concrete aanbevelingen om met moderne technieken te evalueren

Hoofdpijnen aanpak EZK/B&I

(1) BAT-LAB: beleidsontwikkeling met data-analyses

- > Haalt het kabinet de beleidsaanpak van het kabinet?
- > Het beantwoordt gerichte analyses

n? in welke mate
ingen van het

zonder een
cijfers.

(2) Ex ante beleidsevaluatie en sociale experimenten

- › Kleinschalig uittesten mogelijke beleidsinterventies op effecten in praktijk
 - Op het terrein van niet-technologische innovatie, sociale innovatie, nieuwe verdienmodellen en diensteninnovaties

- › Maar ook experimenten met bestaand beleid
 - Hoe kan beleid effectiever worden uitgevoerd door toepassing van gedragseconomische inzichten
 - WBSO-aanvraag (met RvO) en Standard Business Reporting (met CBS)

(3) Beleidsstatistieken & -monitoring

- › Systematische monitoring beleidsinstrumentarium bij RVO.nl
- › Ontwikkeling nieuwe beleidsrelevante statistieken
 - Zoals die voor topsectoren en verduurzaming
- › Nulmetingen
 - Zoals koppeling milieustatistieken aan nieuwe statistiek voor de topsectoren
- › Ontsluiting via diverse “dashboards” en website(s)

(4) Ex post evaluatie & natuurlijke experimenten

- › **Kernvraag:** presteren bedrijven die gebruik maken van beleidsinstrumenten beter dan controlegroep van vergelijkbare bedrijven die er geen gebruik van maken?

- › Kwaliteit beleidsevaluatie bepaald door kwaliteit beschikbare (micro) data
 - Vooraf data-assessments i.s.m. CBS
 - Gekoppelde microdata CBS (bedrijfskenmerken) en RVO.nl (instrumentengebruik bedrijven): bv. WBSO, Innovatiekrediet; in een enkel geval (ZZP): koppeling met data Belastingdienst

- › Natuurlijke experimenten met econometrische technieken
 - regression discontinuity, difference in difference of propensity score matching

Resultaten: balans na 5 jaar aanpak

	Doeltreffend	Niet doeltreffend	Monitoring Voortgang	Effect niet vast te stellen
Theeuwes toegepast	WBSO, Innovatiekrediet, Bewijs van Goede Dienst, Innovatiebox, BMKB, Micro financiering, STW, MIT	SIS	Nvt	Bedrijfsoverdracht, Eureka/Eurostars
Theeuwes niet toepasbaar, alternatieve methode	Tussenevaluatie TKI-toeslag, Topsectorenaanpak	GSF	TO2	Fiscale Ondernemersregelingen
Louter enquêtes & overig	Garantie ondernemersfinanciering, groeiversneller, Regionale Ontwikkelmaatschappijen, TechnoPartner		Mid term Green Deals, programma Biobased, mid term valorisatieprogramma	Syntens, Netherlands Space Office

Resultaten: observaties bij evaluaties

- > Bij zo'n 40% is Theeuwes-aanpak gerealiseerd
- > Bij een aantal alternatieve evaluatiemethoden gebruikt (o.a. Kosten-Batenanalyse en systeemevaluatie)
- > Theeuwes-systematiek vanwege karakter beleidsinterventie niet altijd toepasbaar
- > Enkele, veelal wat oudere, evaluaties zijn op traditionele manier (met alleen enquêtes) uitgevoerd

Voorwaarden “succes” nieuwe aanpak

1. Sturing op DG/BR-niveau dat dit moet;
2. Mandaat nodig vanuit top => scheidt ruimte om enigszins onafhankelijk t.o.v. beleidsdossiers te interveniëren over opzet en uitvoering van evaluaties;
3. Organiseren noodzakelijke kennis en competenties => evalueren is vakwerk en niet iets dat je er als beleidsmaker bijdoet;
4. Afdwingende veiligheidskleppen => goedkeuring van buiten de beleidsdirectie over hoe en wanneer evaluaties worden uitgevoerd;
5. Uitkomst evaluatie staat niet vast => durf om voor lief te nemen dat er voor het beleid ongunstige resultaten kunnen zijn;
6. Geen inmenging en beïnvloeding vanuit het beleid op het onderzoeksproces door onafhankelijke bureaus, onafhankelijke voorzitters en externe deskundigen in te schakelen.

Uitdagingen en vervolgstappen

> Beleidsexperimenten

- Eerste stappen gezet, maar in praktijk blijken geselecteerde onderwerpen niet makkelijk te voldoen aan voorwaarden experiment
 - Wat is precies probleem, welke interventies zijn mogelijk, is het gedrag meetbaar, wie zijn betrokken bij uitvoering?

> Theeuwes-aanpak niet toepasbaar bij netwerk- en systeemevaluaties

- Nieuwe kwaliteitsstandaard ontwikkelen als aanvulling op erfenis Theeuwes
 - Eerste stap: nieuw evaluatieraamwerk toegepast bij evaluatie topsectorenaanpak (juli 2017)

Inzicht in kwaliteit: randvoorwaarden & dilemma's

- > Operatie “Inzicht in kwaliteit” prachtig!
 - Effectieve invloed hangt sterk af van integratie M&E in beleidscyclus, zowel inhoudelijk als organisatorisch
 - Vanaf 1/1 geldt comptabiliteitswet 2016: verplichte toelichting op alle nieuwe voorstellen

- > Soms moeten politiek dingen en die staan op gespannen voet met onafhankelijk evalueren
 - Ministers willen resultaten en het verhaal dat ze goeie dingen bereiken voor de mensen

- > Een andere afrekencultuur nodig!
 - Beleid dat meer dan één kabinetsperiode nodig heeft om tot resultaten te komen, niet kunstmatig afrekenen na 1 of 2 jaar

Slotopmerkingen

- > Door vernieuwde evaluatiepraktijk is nu aanzienlijk meer bekend over effecten Nederlandse innovatiebeleid dan zo'n vijf jaar geleden
- > Hoewel er flinke vooruitgang is geboekt, is de ingezette richting naar meer "evidence based"-beleid zeker nog niet voltooid
- > Lange adem: een geïntegreerde aanpak (zowel procesmatig als inhoudelijk) niet van de een op andere dag gerealiseerd